

ВІДГУК

кандидата мистецтвознавства, народного артиста України,
професора кафедри дерев'яних духових інструментів, проректора з виховної
роботи, творчої роботи та міжнародних зв'язків НМАУ ім. П. І. Чайковського

МИМРИКА МИХАЙЛА РОМАНОВИЧА

та кандидата мистецтвознавства, доцента,
завідувача кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя

ТИЩИКА ВАДИМА БОРИСОВИЧА

на творчий мистецький проєкт

аспіранта творчої аспірантури кафедри камерного ансамблю

Національної музичної академії імені П. І. Чайковського

ЯРУШЕВСЬКОГО ТАРАСА ВАСИЛЬОВИЧА

«ТВОРИ ДЛЯ ФЛЕЙТИ, ФАГОТА ТА ФОРТЕПІАНО

ЮРІЯ ІЩЕНКА, ГЕННАДІЯ ЛЯШЕНКА:

НАЦІОНАЛЬНО-СТИЛЬОВІ ВИМІРИ»,

поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва

за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

Актуальність теми творчого мистецького проєкту та обґрунтованість його положень. Теорія та практика сучасного музичного мистецтва репрезентують широкий спектр досліджень, що охоплюють композиторську спадщину та виконавські традиції різних історичних епох і культур. На цьому тлі особливо актуальною є проблема автентичного відтворення творів, що зумовило розвиток напряму історично поінформованого виконавства. Водночас, актуальним залишається і пошук інноваційних виконавських інтерпретацій, зокрема через використання нових тембральних можливостей, що вимагає розробки відповідних методологічних засад.

У ХХ–ХХІ століттях камерно-інструментальний жанр в Україні стрімко розвивався, даючи композиторам можливість експериментувати з тембрами та створювати музику з новою образністю. Одним із показових прикладів є твори

для різноманітних ансамблів, зокрема тріо з флейтою, фортепіано і фаготом у творчості Юрія Іщенка та Геннадія Ляшенка. Ці композиції стали важливою частиною сучасної української музичної культури, привернувши увагу професійних виконавців.

На часі став і творчий мистецький проєкт Тараса Ярушевського як ґрунтовне та комплексне вивчення камерно-інструментальних творів видатних українських композиторів, таких як Юрій Іщенко та Геннадій Ляшенко.

У роботі поєднана виконавська майстерність із глибоким науковим осмисленням національно-стильових особливостей музики композиторів, чия спадщина ще недостатньо досліджена та представлена.

Саме дослідження «національно-стильових вимірів» — не просто теоретичний аналіз, а й спроба наукової розвідки та розуміння, як композитори втілювали українські фольклорні мотиви, інтонації та естетику в сучасну музичну мову. Такий підхід у роботі дозволяє побачити зв'язок між класичною музикою та українською національною ідентичністю.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту має чітку логічну структуру, складається зі вступу, двох розділів, висновків великого корпусу використаних джерел (119 позицій).

Перший розділ присвячений жанровому полю камерно-інструментальної музики, є важливим з огляду на сучасні вітчизняні дослідження. Він переконливо демонструє, що камерно-інструментальна музика XX та XXI століть є не просто жанром, а динамічною «музичною матерією», що відображає соціокультурні зміни та стимулює нові мистецькі течії.

Аспірант чітко обґрунтовує актуальність теми, посилаючись на думку І. Польської, яка підкреслює вихід камерно-інструментальної проблематики на «авансцену сучасної музично-теоретичної думки». Це свідчить про розуміння сучасного музикознавчого контексту аспірантом.

Згадка про дослідження О. Берегової щодо тенденцій постмодернізму в камерних творах багатьох українських композиторів свідчить про науковий аналіз у мистецькому проєкті. Це не лише підкреслює зв'язок української

музики із світовим музичним мистецтвом, але й демонструє що сам жанр камерно-інструментальної музики став полем для досліджень і нових форм. Зосередження дослідника на творчості Геннадія Ляшенка та Юрія Іщенка дозволяє зануритися в аналіз їхніх музичних опусів, що робить цей розділ цінним джерелом для музикознавців та дослідників.

Важливо, що у науковій роботі автор посилається не лише на роботи інших дослідників, а й на праці самого Ю. Іщенка. Це додає аналізу автентичності, адже дозволяє поглянути на творчість композитора через призму його власного бачення та теоретичних розробок.

У першому розділі дисертант поєднує два основні, на його думку, аспекти ансамблевого музикування. Технологічний – який включає виконавську майстерність, точність і злагодженість виконання, підкреслює важливість таких елементів, як інтонаційність, темпова узгодженість, метроритмічна цілісність, а також узгодженість динаміки та артикуляції. Такий погляд є свідченням та розумінням практичних завдань, які стоять для кожного професійного виконавця та психологічний аспект як виконавсько-комунікативна взаємодія між учасниками ансамблю (взаєморозуміння, емоційний зв'язок, спільна художньої мета виконавців ансамблевого складу). Таким чином, у першому розділі дослідження жанрового поля камерно-інструментальної музики у вітчизняній науці є цікавим, логічно побудованим та інформативним. Автор переконливо доводить, що камерно-інструментальна музика є невід'ємною частиною сучасної української культури.

Автор не просто перераховує джерела а й аналізує їхній зміст, виявляючи ключові ідеї. Це робить розділ не лише оглядом, а важливим етапом у формуванні власного наукового бачення, яке може бути реалізоване в подальших наукових розвідках.

У другому розділі Т. В. Ярушевський звертає увагу на вплив постмодернізму в українській камерно-інструментальній музиці, зокрема на творчість Юрія Іщенка та Геннадія Ляшенка та актуалізує розширення жанрово-стилістичних можливостей інструментальних складів.

Автор відмічає роль постмодерну в українській музиці, підкреслюючи його ключові характеристики: стильовий плюралізм, «зрушення усталених орієнтирів» та «підвищену діалогічність». Акцент на таких аспектах демонструє розуміння прояв стилю та його внутрішніх основ. Аспірант аргументує, що саме камерний жанр став пріоритетним для втілення «ментально-емоційного фону» композиторів. Це пояснюється тим, що камерний формат дозволяє експериментувати з тембрами, формами та виражальними засобами, що є характерним для постмодерної естетики.

У роботі присутній аналіз стильових особливостей обох композиторів. Зазначається їхня спільна риса – трактування драматургічних рішень за принципом «єдності контрастів». Водночас, виділяються автором наукової роботи і відмінності: філософська спрямованість у Г. Ляшенка та поетична спрямованість у Ю. Іщенка.

У підрозділі 2.2 Тарас Ярушевський підкреслює активне використання фагота в цей період, пов'язуючи це з новими стильовими тенденціями, зокрема з неофольклоризмом та постмодерном. Представлене дослідження цього розділу дозволяє виявити причинно-наслідковий зв'язок між розвитком стилю, творчістю окремих композиторів та роллю конкретних музичних інструментів таких як флейта, фагот і фортепіано.

Увагу Тараса Ярушевського привертає контекстуалізація творчості Г. Ляшенка. Автор вписує творчість композитора в контекст «шістдесятництва», пояснюючи його схильність до експериментів із сонорикою, алеаторикою та поліфонічними формами. У цьому підрозділі дослідником відведено особливу роль фаготу. Свідченням цьому є аналіз творів «Технеми», де фагот виступає як повноцінний соліст.

Автором мистецького проекту зроблено розбір твору «Екзерсиси», надано музичну характеристику оркестровому викладу. Порівняння «Екзерсисів» Г. Ляшенка з творами Скарлатті та Шарріно показує рівень обізнаності автора.

На думку автора проекту індивідуальний композиторський стиль втілений «Римованих рядках» Ю. Іщенко втілює діалог трьох інструментів — флейти, фагота і фортепіано, де зазначає, що фагот, який композитор активно

використовує в різноманітних жанрах, від сонат до концертів, стає в цьому творі ключовим елементом. Автор роботи акцентує увагу, на «стильовому «колажі», «Римованих рядках», що є характерною рисою постмодерної естетики. Водночас дисертант аналізує виконавський аспект твору де показує, що «Римовані рядки» вимагають від виконавців не лише високої технічної майстерності, а й відчуття ансамблевої взаємодії.

Обґрунтованість наукових положень сформульованих у мистецькому проєкті забезпечується широкою джерельною базою, з актуальною науковою літературою та сучасними теоретико-методологічними підходами.

Об'єктивність дослідження обумовлена значним фактологічним матеріалом, який демонструє усю багатогранність досліджуваного явища як композиторська творчість Ю. Іщенка та Г. Ляшенка, у сучасній камерній музиці за участю флейти, фагота та фортепіано виражений у всебічному розкритті можливостей інструментального звуковідтворення та збагачення інструментальної звукової палітри, в тому числі засобами використання граничних можливостей інструменту, передусім регістрових, тембральних, динамічних, темпових.

З огляду на аналіз автором творів для флейти, фагота та фортепіано Юрія Іщенка та Геннадія Ляшенка професійна зацікавленість стосовно пропонованої до рецензування праці Т. В. Ярушевського, активізувала декілька запитань до Тараса Васильовича.

Запитання:

- 1. Чи можна простежити у «Римованих рядках» вплив українських музичних традицій?**
- 2. У чому на Вашу думку полягає новаторство Юрія Іщенка в жанрі камерної інструментальної музики?**

Отже, запропонований творчий мистецький проєкт і його наукове обґрунтування Т. В. Ярушевського, є винятково актуальними і необхідними у сьогоденні еволюції камерно-інструментального жанру в Україні та є такими, що повністю відповідають Вимогам пунктів 41 - 47 Постанови Кабінету

Міністрів про порядок здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва № 89 від 12.02.2020 р. та № 151 від 23.02.2022 р., що стосуються присудження ступеня доктора мистецтва, а Ярушевський Тарас Васильович заслуговує на присудження ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Кандидат мистецтвознавства,
народний артист України,
професора кафедри дерев'яних
духових інструментів,
проректор з виховної роботи,
творчої роботи та міжнародних зв'язків
НМАУ ім. П. І. Чайковського

Михайло МИМРИК

Кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри музично-інструментальної
підготовки вчителя

Підпис
Засвідчую: начальник загального відділу
Національної музичної академії
України імені П.І.Чайковського

КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-
ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Вадим ТИЩИК

Підпис
Засвідчую
Начальник відділу кадрів
« 05 » бересня 2025 рік